



Malmö stad

Miljöförvaltningen

SDF 30/3-10

Svar till kansliet senast 11/3-10

2010-01-26

2010 -01- 28

Enligt sändlista

LB 200-10/14

C. Hart

Kopia I. Björkqvist

M. Bæth

G. Green.

## Remiss angående Policy för hållbar utveckling och mat

---

Härmed översänds "Policy för hållbar utveckling och mat" tillsammans med bakgrundsdokument för kännedom och synpunkter. Handlingarna är godkända för remiss av Miljönämnden.

Synpunkter på policyn önskas **senast den 31 mars 2010**. Svar ställt till Miljönämnden skickas till Miljöförvaltningen, 205 80 Malmö.

Upplysningar om ärendet:  
Projektledare Gunilla Andersson,  
tel. 040-34 22 29  
e-post: [gunilla.i.andersson@malmo.se](mailto:gunilla.i.andersson@malmo.se)

Per-Arne Nilsson  
Avd. chef Miljöstrategiska avdelningen  
Miljöförvaltningen  
Malmö stad

# Bakgrund till Policy för hållbar utveckling och mat

## Matens betydelse - mer än ett mål mat i Malmö

I Malmö stad är maten alltid viktig. Mat tillhör livets glädjeämnen och angår oss alla, den har stor betydelse ur många aspekter. Den är helt nödvändig, i rätt mängd och rätt sammansättning, för att vi ska må bra och kunna prestera i förskola, skola, och i arbetslivet. Den är dessutom viktig för att nå god livskvalitet inom vård och omsorg. Att äta tillsammans har en stark pedagogisk, social och kulturell funktion.

Dessutom medför produktion och konsumtion av mat påverkan på klimatet, på miljön i jordbrukslandskapet och på arbetsförhållandena och hälsan hos dem som producerar maten. Genom medvetna val kan vi påverka alla dessa aspekter i en positiv riktning.

## Policyns omfattning och avgränsning

Kommunstyrelsen beslutade 2009-06-03 att ur kommunstyrelsens anslag till förfogande anvisa miljönämnden 600 000 kr för genomförande av projektet "Hållbar utveckling och mat".

Uppdraget är att ta fram en policy kring hållbar utveckling och mat.

Policyn för hållbar utveckling och mat ska tillämpas i och av de verksamheter i Malmö stad som upphandlar, beställer, tillagar och serverar mat och dryck. Policyn gäller även då man upphandlar måltidslösningar. Förutom i förskola, skola, vård och omsorg gäller den för all representation som sker i tjänsten och alla evenemang som Malmö stad arrangerar. De ambitioner som anges i policyn ska vara uppfyllda år 2020.

## Syfte med policyn

Policyn ska

- Bidra till ett hållbart Malmö med friska medborgare.
- Stärka matens betydelse i Malmö stads egna verksamheter för att öka attraktionskraften.
- Verka för att alla Malmö stads matinköp blir mer hållbara; ekonomiskt, socialt och ekologiskt.
- Se till att Malmö genom sin representation och evenemangsverksamhet föregår med gott exempel och serverar "hållbar" och säker mat.

## Hållbar utveckling

### Definitioner

Det finns några olika vedertagna definitioner av hållbar utveckling:

"en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov"

Brundtlandrapporten 1987

"Hållbar utveckling är inte ett svar utan en dialog och process som kräver arbete, kompromisser och en vilja till förändring"

Robert W. Kates et al. 2005

### Ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet

För att utvecklingen ska vara hållbar måste den vara det ur tre ömsesidigt beroende dimensioner; den ekonomiska, den sociala och den ekologiska.

**Ekonomisk** hållbarhet kan till exempel vara att vi ska minska svinnet och hålla oss inom anbudet. **Social** hållbarhet är att alla ska ha lika rätt till bra och hälsosam mat i Malmö stads verksamheter samt att maten ska produceras på ett etiskt hållbart sätt. **Ekologisk** hållbarhet betyder att matproduktionen ska orsaka så lite negativ inverkan på miljön och klimatet som möjligt.

God ekonomi, god folkhälsa och livskraftig miljö är faktorer som är en förutsättning för en hållbar utveckling. Genom att tänka nytt och menyplanera enligt Åt S.M.A.R.T.- modellen kan man förena dessa faktorer. Utgångspunkten för hållbar utveckling är helhetssyn, dialog och kritiskt tänkande.

### Arbetsprocess

Uppdraget med att ta fram policyn gavs till miljöförvaltningen i juni 2009. Arbetet ledes av en styrgrupp med representanter för Miljöförvaltningen, Serviceförvaltningen, Sociala resursförvaltningen samt Södra Innerstaden. Under september 2009 genomfördes fyra workshops för respektive skola, förskola, näringsliv samt vård och omsorg. Syftet var att få synpunkter på vad en policy för hållbar utveckling och mat bör innehålla. Ett antal möten med nyckelpersoner har också hållits för att få in synpunkter på policyn. Efter detta utarbetades ett förslag som lämnades till Miljönämnden i december 2009, Avsikten är att policyn ska gå på nämndsremiss under januari- februari, samt färdigställas under mars 2010.

## Andra relevanta styrdokument och rekommendationer

Denna policy har tagit hänsyn till andra styrdokument och rekommendationer som finns externt och inom Malmö stad. De viktigaste av dessa listas nedan.

### Interna

- Miljöprogram för Malmö stad
- Malmö stads upphandlingspolicy
- Kvalitet avseende kost och nutrition inom vård och omsorg
- Strategi för att förebygga övervikt och fetma bland barn och unga i Malmö
- Handlingsplan för att främja fysisk aktivitet och goda matvanor bland barn och unga i Malmö

### Externa

Livsmedelsverket:

- Svenska näringsrekommendationer
- Bra mat för barn i förskolan
- Bra mat för barn i skolan
- Mat och näring för sjuka inom vård och omsorg

Centrum för tillämpad näringslära vid Stockholms län landsting

- Åt S.M.A.R.T.

#### **Åt S.M.A.R.T.**

Åt S.M.A.R.T.-modellen är framtagen av Centrum för tillämpad näringslära vid Stockholms läns landsting med stöd från Konsumentverket och Livsmedelsverket. Åt S.M.A.R.T. är ett informations- och utbildningsmaterial som presenterar ett förslag på hur man kan äta både hälsosamt och miljövänligt grundat på forskning inom hälso- och miljöområde. Åt S.M.A.R.T. bygger på de svenska näringsrekommendationerna i kombination med de svenska miljömålen.

## Utvärdering och uppföljning

Hela Malmö stads organisation har ett gemensamt ansvar för att policyn för hållbar utveckling och mat blir verklighet. Varje nämnd och varje styrelse har ansvar för att uppfylla de delar av policyn som berör den egna verksamheten. Nämnder och styrelser ska bryta ner de övergripande målen till mål och åtgärder som är anpassade till respektive ansvarsområden och arbeta in dessa i sina verksamheter. Uppföljning av policyn integreras på så sätt med övrig uppföljning i nämndernas och styrelsernas årsbokslut och följer därmed den ekonomiska redovisningsstrukturen.

## Policy för hållbar utveckling och mat

Alla i Malmö har rätt till bra mat som ett led i en ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar utveckling. Detta möjliggörs genom att följa "Ät S.M.A.R.T.-modellen" som förenar hälsa och miljö utan att kostnaderna ökar. Utsläppen av växthusgaser relaterade till mat ska minska med 40 % till 2020 jämfört med 2002. All mat som serveras i Malmö ska vara ekologisk 2020. År 2020 ska även övriga ambitioner i policyn ha uppnåtts.

### Hälsosam mat av hög kvalitet

I Malmö stad ska vi servera god, välagad, säker och hälsosam mat till alla. Den ska vara av hög kvalitet och ska så långt det är möjligt lagas från grunden, med ett minimum av tillsatser.

Maten bör vara tillagad nära kunden och ska kunna avnjutas i en lugn och trivsam miljö som främjar social samvaro. Måltiden ska vara en integrerad del i det pedagogiska arbetet. Måltiderna ska serveras enligt den måltidsordning och vid de tider som rekommenderas av Livsmedelsverket. Matråd ska finnas i de verksamheter där det är relevant.

Alla som av etiska, religiösa eller medicinska skäl har behov av specialkost, ska kunna erbjudas sådan av hög och säker kvalitet.

### Kunskap och kompetens

För att maten ska kunna hålla en hög kvalitet ska alla som har som arbete att beställa, hantera och tillaga mat ha god kompetens i matlagning, näringslära, specialkost, hygienfrågor, bemötande samt hållbar utveckling.

Personalen ska fortlöpande ha tillgång till kunskapsutveckling inom relevanta ämnesområden för att kunna upprätthålla en hög kompetens.

### Hållbara inköp

Malmö stad är en stor inköpare av livsmedel. Genom att göra medvetna inköp som är bra för miljön, klimatet, arbetsmiljön och hälsan kan vi påverka livsmedelsproduktionen i en hållbarare riktning.

Malmö stad blev 2006 Sveriges första Fairtrade City.

Rättvisemärkta produkter ska därför alltid vara förstahandsvalet i de produktkategorier där sådana finns.

För att inköpen av mat ska bli bättre för hälsan, ekonomin och miljön bör de så långt det är möjligt följa Ät S.M.A.R.T.-modellen framtagen av Centrum för tillämpad näringslära vid Stockholms läns landsting.

**S.M.A.R.T** står för

Större andel vegetabilier

Mindre tomma kalorier

Andelen ekologiskt ökas

Rätt kött, rätt grönsaker

Transportsnålt

## **Större andel vegetabilier**

Det går åt mycket mer resurser för att producera kött än att producera vegetabilier. Dessutom är utsläppen av klimatpåverkande växthusgaser betydligt högre per kilo för kött än för vegetabilier.

Därför bör en del av köttet bytas ut mot baljväxter som ärtor, bönor och linser.

## **Mindre tomma kalorier**

Tomma kalorier är mat som innehåller mycket energi men inte ger oss näring och vitaminer. De tomma kalorierna orsakar utöver hälsoproblem även onödiga negativa miljöeffekter.

Maten ska vara näringstät och innehålla så få tomma kalorier som möjligt. Det är viktigt att hitta andra sätt att fira än genom att äta glass och kakor.

Inom vården är behovet av energi- och näringstät mat ofta stort för att förebygga undernäring.

## **Andelen ekologiskt ökas**

Ekologisk mat produceras utan kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel. Inom ekologisk produktion tar man större djurhänsyn och väldigt få tillsatser är tillåtna. Miljömärkt (t.ex. KRAV- och MSC-märkt) fisk kommer från hållbara bestånd och är fångad med skonsamma metoder.

Malmö stad är en av de kommuner i Sverige som har högst andel ekologiska livsmedel. Vi ska fortsätta att vara ledande i Sverige och i första hand välja ekologiskt producerade livsmedel. Inom Malmö Skolrestauranger finns redan en vision att all mat ska vara ekologisk år 2012.

År 2020 ska all mat som serveras eller bereds av Malmö stad vara ekologisk. (Miljömärkt fisk räknas in i andelen ekologisk mat)

## **Rätt kött och grönsaker**

Produktion av nötkött innebär stora utsläpp av växthusgaser, samtidigt som betande idisslare bidrar till att öka den biologiska mångfalden. Produktion av kyckling och griskött ger lägre utsläpp av växthusgaser än produktion av nötkött. Dessa djurslag äter dock spannmål och högvärdigt protein som vi människor skulle kunna äta direkt, vilket är ett ineffektivt utnyttjande av resurserna.

Därför ska konsumtionen av alla sorters kött minska. Det kött som köps ska av miljö- och djuretiska skäl så långt det är möjligt vara ekologiskt producerat och/eller naturbeteskött.

Vi behöver äta mycket grönsaker. De grövre grönsakerna, t.ex. broccoli, kål, lök, morötter, och andra rotfrukter ger mycket näring och är billiga. De är också mer resurssnåla och klimatsmarta vid framställning än t.ex. gurka och tomat.

Inom Malmö stads verksamheter ska vi köpa in mer grövre grönsaker. Grönsaksinköpen ska också så långt det är möjligt följa säsongerna.

## **Transportsnålt**

Mer än en fjärdedel av matens produktionsyta ligger utomlands och många livsmedel transporteras långt innan de når kunden.

I Malmö stad ska vi säsongsanpassa inköpen och minimera transporterens miljö- och klimatpåverkan. Lokala leverantörer ska ges förutsättningar att sälja sina produkter.

## **Hållbar ekonomi**

### **Anbudstrohet**

Genom att handla inom anbudet har vi möjlighet att få bra priser på de varor vi använder mest och hålla matkostnaderna på en så låg nivå som möjligt. Det finns redan idag ett stort antal etiskt- och miljöcertifierade produkter upphandlade av Malmö stad.

Andelen "hållbara matvaror" ska öka både i upphandlingen och vad det gäller inköpen. Den mat som köps in ska vara inom upphandlade avtal.

### **Minska svinnet**

Idag slängs enligt en undersökning utförd av SIK för Konsumentföreningen Stockholm uppskattningsvis 10 – 25 % av all mat i Sverige. Genom att minska svinnet gör vi en stor insats för klimatet och miljön.

Alla som hanterar mat inom Malmö stad ska verka för att minska svinnet, dock utan att äventyra livsmedelssäkerheten. Det matavfall som ändå genereras av Malmö stads verksamheter ska gå till biogasproduktion.

### **Maten värderas högt i Malmö**

En hög kvalitet på maten som serveras i Malmö stads verksamheter ökar attraktionskraften och kan medverka till att kunderna väljer kommunala alternativ för t.ex. undervisning och vård. En bra sammansatt mat för alla barn i skola och förskola ger goda förutsättningar för inlärning. En god måltid är ofta dagens höjdpunkt inom vård och omsorg.

Dessa aspekter bör vägas in så att maten värdesätts och tillräckliga resurser avsätts för att hålla en hög och säker matkvalitet.

### **Malmö stad ska föregå med gott exempel**

Representation och evenemang är Malmö stads ansikte utåt. Vi ska visa upp Malmö stad som ett föredöme när det gäller hållbar utveckling samt sprida kunskap om vårt arbete.

År 2020 ska den mat som serveras vid all representation som sker i tjänsten och vid alla evenemang som Malmö stad arrangerar vara klimatanpassad, ekologisk och/eller rätt märkt i de varugrupper där detta är relevant.

De restauranger som anlitas av Malmö stad ska kunna visa att livsmedelslagstiftningens krav är uppfyllda. Detta görs enklast genom att välja företag som premierats med en Smileydekal eller genom att uppvisa kontrollmyndighetens senaste kontrollresultat.

### **Hållbart näringsliv**

Genom Malmö stads medvetna inköp ger vi förutsättningar för att hållbart företagande ska kunna blomstra. Malmö stad ska också på olika sätt ge malmöborna kunskap om hur maten påverkar klimatet, hälsan och miljön så att de kan göra medvetna val.

### **Jordbruk**

I en framtid med stora klimatförändringar och höga energikostnader kommer det lokala jordbruket ha en ändrad betydelse. Jordbruksmarken i Malmö stad är viktigt att bevara för produktion av livsmedel, som en viktig resurs när det gäller den biologiska mångfalden och som pedagogisk arena. Jordbrukslandskapet är viktigt både som källa till rekreation och när det gäller att skapa starkare kopplingar mellan stad och land.

I framtida planer bör ovanstående aspekter beaktas. Livsmedelsproduktion i och kring staden uppmuntras.

### **Butiker, marknader och restauranger**

Malmö stad ska både genom sina inköp och genom andra insatser, till exempel utbildning av både konsumenter och näringsliv stödja de företag som erbjuder ett stort utbud av "hållbara" livsmedel av hög kvalitet. Malmö Stad ska uppmuntra initiativ som till exempel Bondens egen marknad som ökar kontaktytan mellan producenter och konsumenter.

Team Ugglarp
WSP
<b>Intresseorganisation</b>
Aktion Skåne Miljö
Astma- och allergiföreningen i Skåne län/Malmö
DHR Malmö
Ekocentrum
Ekomatcentrum
Ekologiska Lantbrukarna Skåne
Ekologiskt Marknadscentrum
Fältbiologerna Skåne
Handikappföreningarnas samarbetsorg. i Malmö HSO
Hushållningsällskapet Malmöhus län
Hållbar utveckling Skåne
Koloniträdgårdsrådet
LRF Malmös kommungrupp
LRF Provinsförbundet Skåne
Limhamns Fiskareförening Öresund
Limhamns miljöförening
Naturskyddsföreningen i Malmö
Naturskyddsföreningen Skåne
Malmö centrala pensionärsråd
Malmö Citysamverkan
Malmö stads handikappråd
Malmö Ideella föreningars Paraplyorganisation. MIP
Miljöförbundet Jordens Vänner
Miljöförbundet Malmö
Miljöföreningen Fenix
Möllevångsgruppen
PRO Samorganisation i Malmö
Skolmatens vänner
Skånes fältbiologer
Sveriges konsumenter i samverkan
Sustainable Business Hub
Sveriges Pensionärsförbund
Sydsvenska Industri- och Handelskammaren
WWF, Världsnaturfonden
<b>Studieförbund</b>
ABF Malmö
Folkuniversitetet
Medborgarskolan
Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet
Sensus
Studiefrämjandet
Studieförbundet Vuxenskolan
TBV
<b>Statliga verk &amp; bolag</b>
Jordbruksverket
Fiskeriverket
Konsumentverket
Livsmedelsverket
Länsstyrelsen i Skåne län
Miljöstyvningsrådet
Naturvårdsverket



<b>SÄNDLISTA</b>
<b>Kommunala nämnder</b>
Fritidsnämnden
Kommunstyrelsen
Kulturnämnden
Revisorskollegiet
Servicenämnden
Sociala Resursnämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Tekniska nämnden
Utbildningsnämnden
Överförmyndarnämnden
Stadsdelsfullmäktige Centrum
Stadsdelsfullmäktige Fosie
Stadsdelsfullmäktige Oxie
Stadsdelsfullmäktige Husie
Stadsdelsfullmäktige Hyllie
Stadsdelsfullmäktige Kirseberg
Stadsdelsfullmäktige Limhamn-Bunkeflo
Stadsdelsfullmäktige Rosengård
Stadsdelsfullmäktige Södra Innerstaden
Stadsdelsfullmäktige Västra Innerstaden
<b>Kommunala bolag</b>
SYSAB AB
Sydvatten AB
Stiftelsen Kockum Fritid
VA SYD
<b>FÖR KÄNNEDOM (eventuella synpunkter välkomnas)</b>
<b>Kommuner</b>
Eslövs kommun
Helsingborgs kommun
Kristianstads kommun
Landskrona kommun
Lunds kommun
Svedala kommun
Trelleborgs kommun
Vellinge kommun
Stockholms stad Miljöförvaltningen
Göteborgs stad Miljöförvaltningen
Örebro kommun
Københavns Kommune
<b>Kommunala intresseorganisationer</b>
Malmö centrala pensionärsråd
Malmö stads handikappråd
<b>Offentlig sektor</b>
Internationella miljöinstitutet
Karolinska institutets folkhälsoakademi (ät SMART)
Klimatkommunerna
Kommunförbundet Skåne
Region Skåne, UMAS
Region Skåne, Smaka på Skåne
Region Skåne Planering och miljö
Öresund Food Network
<b>Forskning och utbildning</b>
Ideon Agro Food
Lunds Universitet
Lunds Universitet Miljöstrategi
Malmö högskola

Sveriges Lantbruksuniversitet SLU
Stiftelsen TEM
<b>Branschförening</b>
Biogas Syd
Kost & näring
Lantmännen
Skånes Livsmedelsakademi
Svensk Handel Syd AB
Svenskt Näringsliv, region MÖ
Sydsvenska Industri och Handelskammaren
<b>Politiska organisationer</b>
Centerpartiet
Folkpartiet
Moderaterna
Junilistan
Kristdemokraterna
Miljöpartiet de gröna
Socialdemokraterna
Vänsterpartiet
Spi seniorernas parti
Sverigedemokraterna
Skånepartiet
<b>Fackliga organisationer</b>
Byggnads Malmö
LO Sektionen Malmö
Läraryrskollegiet
SACO Malmö
SKTF
Vårdförbundet
<b>Kyrkor &amp; samfund</b>
Islamic Center Malmö
Judiska församlingen i Malmö
Katolska kyrkan i Malmö
Malmö missionsförsamling
Pingstkyrkan Malmö
Svenska Kyrkan Malmö
<b>Företag</b>
Arla Foods
Attendo Care
Bosarps ekologiska kyckling
Carema
Delicato Bakverk AB
Engelholms glass
Findus AB
Förenade Care
Halltorps Bageri AB
Hyllie Park
Leröy Nordhav AB
Lockarps bageri
Medirect
Procordia Food AB
Profilrestauranger
RCD Foodservice
Rådhuskällaren
Samhall
Servera AB
Skånemejerier
Stadshusets restaurang
SWECO FFNS